

Oponentův posudek doktorské disertační práce

Miroslavy Cejpové:
Kuchyně ve středověku a raném novověku

Fakulta architektury, Ústav památkové péče
České vysoké učení technické

Předložená doktorská disertační práce je výsledkem soustavného zájmu Miroslavy Cejpové o kuchyně, přípravny, prostory pro skladování surovin, proces přípravy pokrmů a zařízení s tímto procesem úzce nebo volněji související. Miroslava Cejpová se problematice kuchyní, nejprve hradních, a tedy převážně středověkých, začala věnovat již v závěru svého studia archeologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Dílčí výsledky své práce již s úspěchem publikovala. Postupně při sbírání materiálu zaměřila svou pozornost i na kuchyně mladšího období, což jí na druhou stranu umožnilo významně rozšířit počet příkladů, využitelných jako základ pro disertační práci.

Disertační práce je rozdělena na dvě základní části: I. díl je vlastní práce (153 stran), rozdělená do kapitol, doplněná přílohami a seznamem pramenů a literatury, obsahem II. dílu je katalog (454 stran), velmi hodnotná součást práce vybavená množstvím dokumentace. Připojena je ještě samostatná příloha věnovaná významné kuchyni hradu Roupova.

Zpracování tématu poněkud komplikuje skutečnost, že některé z kuchyní se dochovaly v silně pozměněném či dokonce archeologizovaném stavu, takže představu o jejich původní podobě je nutno rekonstruovat. Přesnější datování dochovaných zařízení nebo jejich pozůstatků je rovněž obtížné, často je nutné spoléhat se na dosavadní datování stavebních fází objektu, jehož je kuchyně součástí. Ukazuje se důležitost stavebně historického průzkumu, který dokáže přiřadit vznik kuchyně k určité vývojové fázi a také odlišit pozdější zásahy, přestavby a změny. Pro kuchyně mladšího období jsou v práci využity také poznatky získané studiem a rozbořením stavebních plánů. Plány zachycují řadu detailů, které se nedochovaly. Oproti kuchyním hradním a zámeckým, jimž byla určitá pozornost věnována již dříve, znamená podstatné rozšíření materiálové základny zahrnutí i kuchyní v dalších sociálních prostředích, především v městských domech. Do určité míry tu příznivě zapůsobila skutečnost, že bylo možné postihnout a využít poznatky z důležitých domů právě procházejících stavebními úpravami, a tedy podrobněji zkoumaných (za všechny Sixtův dům na Starém Městě).

Velká pozornost je v práci věnována konstrukční stránce kuchyní. Podrobně je zkoumán způsob odvodu kouře, který měl nepochybně na stavební podobu kuchyně a na její funkci

velmý podstatný vliv. Miroslava Cejpová rozdělila sčítané příklady do celkem šesti skupin podle konstrukce odvodu kouře, přičemž nejpočetnější první skupina je detailně členěna ještě na podskupiny. Zde je třeba počítat s předpokladem, že do budoucna – s narůstajícím počtem prozkoumaných lokalit – může uvedené dělení doznat určité změny.

Miroslava Cejpová zpracovala svou doktorskou disertační práci podle mého názoru zdařile, přičemž prokázala jak znalost literatury v příslušném oboru, tak i schopnost provádět operativní i specializované průzkumy objektů a nálezových situací v terénu. Svou disertační práci vybavila dostatečným množstvím dokumentace plánové i fotografické, takže jednotlivé příklady kuchyní jsou dostatečně představeny, interpretovány a bylo možné je zařadit do příslušných skupin.

K práci mám jen spíše marginální připomínky, které nemají podstatný vliv na její hodnocení. Doporučoval bych rozšířit úvodní kapitolu „Užívané pojmy“ o další termíny použité v textu; také výklad některých pojmů by mohl být podrobnější. Posuzování kuchyní z různých hledisek, jako je poloha, velikost, četnost a konstrukce vedlo v některých případech k opakování velmi podobných formulací; to bych doporučoval odstranit. Dále bych doporučoval zdůraznit provoz kuchyní jako požárně nebezpečný a zamyslet se nad otázkou, zda s ohledem na toto nebezpečí nebyla alespoň v některých případech poloha kuchyně v rámci např. hradních areálů ovlivněna.

Doktorská disertační práce Miroslavy Cejpové bezesporu splňuje požadavky, kladené na práce tohoto druhu, proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 15. května 2023

Ing. arch. Petr Chotěbor, CSc.